

Oliy ta'lim muassasalari va ularning filiallari, Tibbiyot xodimlarining kasbiy malakasini rivojlantirish markazi, respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazlari, ilmiy-tadqiqot institutlari va klinik ordinatorlarni o'qitish vakolati berilgan xususiy klinikalar klinik ordinaturasiga kirish test sinovlarida **JARROHLIK STOMATOLOGIYA** fanidan foydalaniladigan test varianti tafsiloti

1. Test variantining qo'llanish maqsadi

Jarrohlik stomatologiya fanidan test topshiriqlari O'zbekiston Respublikasi oliy ta'limdan keyingi Sog'liqni saqlash muassasalariga kirish test sinovlarida bakalavriyat va oliy ta'limning davlat ta'lim standartlari hamda terapevtik stomatologiya faniga oid umum ta'lim o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilangan bilim, ko'nikma, malaka talablari asosida talabalarning tayyorgarlik darajasini aniqlab berish uchun mo'ljallangan.

2. Test variantini shakllantirishda asos bo'luvchi me'yoriy hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Tibbiyot xodimlari malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi 2009-yil 18-dekabrda VMQ-319-son qarori bilan tasdiqlangan "Tibbiyot xodimlari malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash tartibi to'g'risida Nizom";

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirining "2024/2025 o'quv yilida klinik ordinatura (rezidentura)ga qabul qilish to'g'risida"gi 2024-yil 17-iyuldagi 238-son buyrug'i;

Jarrohlik stomatologiya faniga oid amaldagi davlat ta'lim standarti va o'quv dasturlari.

3. Jarrohlik stomatologiya fanidan shakllantiriladigan test variantining tarkibi

Jarrohlik stomatologiya fanidan mutaxassislik fani sifatida shakllantiriladigan test varianti talabgorlarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasi bilan birga mantiqiy fikrlashi, masala va topshiriqlarni bajara olish qobiliyati va ta'limning keyingi bosqichiga tayyorgarligini baholaydigan, fanga oid kompetensiyalarni tekshirishga yo'naltirilgan test topshiriqlaridan tarkib topadi. Test topshiriqlarining soni hamda baholash mezonlari Sog'liqni saqlash vazirligi va oliy ta'lim muassasalari tomonidan tasdiqlanadi.

4. Test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan fan mazmuni tarkibi

Kodi	Tekshiriladigan fan mazmuni tarkibi
1.1	Jarrohlik stomatologiya fan sifatida Jarrohlik stomatologiya fanlar sistemasi, fanning ilmiy-tadqiqot metodlari. Jarrohlik stomatologiya fanining rivojlanish tarixi. Olimlarning Jarrohlik stomatologiya fani rivojiga qo'shgan hissalari.
1.2	Jarrohlik stomatologiya tizimlar haqida umumiy tushuncha Jarrohlik stomatologiya yuz-jag' sohasi anatomik tuzilishi. Inervatsiyasi. mahalliy va umumiy ogriqsizlantirish usullari. Maxaliy ogriqsizlantirish haqida tushuncha. Xirurgik operatsiyalar haqida tushuncha
1.3	Yuz-jag' sohasi anatomiyasi Yuz-jag' sohasini tashkil etuvchi suyaklar. Qon bilan ta'minlovchi arteriya va vena qon tomirlari. limfa tugunlari va tomirlari, innervatsiyalari .(uch shoxli va yuz nervi)
1.4	Stomatologiyada mahalliy og'riqsizlantirish uchun dori-darmonlar Maxaliy anestetiklar. Trankvilizatorlar. Vazokonstriktorlar. Analgetiklar.
1.5	Stomatologiyada mahalliy og'riqsizlantirishda qo'llaniladigan usullar Noinyeksion (kimyoviy, fizik, fizik-kimyoviy) Inyeksion (infiltrasion, o'tkazuvchan)
1.6	Yuqori jag'da mahalliy og'riqsizlantirish usullari Tuberal. Infraorbital. Palatinal. Insizivial. Infiltratsion.
1.7	Pastki jag'da mahalliy og'riqsizlantirish usullari Mandibular. Torusal (M.M. Vaysbrem bo'yicha). Mental. C.N.Vaysblat va V.F.Voyno-Yseneskiy usullari
1.8	Tish olish operatsiyasi Tish olish prinsiplari va bosqichlari
1.9	Yuqori jag' tishlarini olish uchun asboblari Frontal. Premolar va chaynov tishlar. Yuqori aql tishlarni olish uchun asboblari. Tish ildizlarini olish uchun asboblari.
1.10	Pastki jag' tishlarini olish uchun asboblari Frontal. Premolar va chaynov tishlar. Pastki aql tishlarni olish uchun asboblari. Tish ildizlarini olish uchun asboblari.
1.11	Tish olish operatsiyasiga ko'rsatmalar Davolash samarasiz bo'lgan surunkali periodontitlar. Anatomik xususiyatini yo'qotgan tishlar. Osteomielit, flegmona, abscess kasalliklarida tish olishga ko'rsatmalar. Ortopedik va ortodontik ko'rsatmasi bor tishlar.
1.12	Tish olish operatsiyasiga qarshi ko'rsatmalar Tish olishga qarshi bo'lgan holatlar hamda kasalliklar va ularni asoslab berish.
1.13	Tish chiqish patologiyalari Tish chiqishiga ta'sir etuvchi mahalliy va umumiy omillar. Yuqori va pastki jag' 8- tishni qiyin chiqishi(retensiya, yarim retensiya), tishlar distopiyasi. Ularni diagnostika usullari. Bo'lishi mumkin bo'lgan asoratlar(perikoronorit, retromolar abscess) hamda ularni oldini olish.

1.14	<p>Periodontitlar va ostitlarni tashhishlash natijalariga asoslangan holda xirurgik davolash usullariga ko‘rsatma va qarshi ko‘rsatmalar.</p> <p>Tish saqlovchi operatsiyalar (tish replantatsiyasi, autotransplantatsiya va allotransplantatsiyasi) . Tish saqlovchi operatsiyalar (tish ildizi uchi rezeksiyasi, ildiz amputatsiyasi, gemiseksiya). Og‘iz bo‘shlig‘idagi yiringli jarayonlarning kelib chiqishi, sabablari, patogenezi. Klinik ko‘rinishi, tashxislash va davolash taktikasi.</p>
1.15	<p>Og‘iz bo‘shlig‘i o‘smasimon xosilalari</p> <p>Og‘iz bo‘shlig‘i o‘smasimon xosilalari. etiologiyasi, patogenezi, tashxisi, davolash usullari (radikulyar kista, keratokista, tish saqlovchi kista, tishlar chiqish paytidagi kistasi, milk kistalari).</p>
1.16	<p>Odontogen yallig‘lanish</p> <p>Odontogen gaymoritlar, etiologiyasi, patogenezi, tashxisi, davolash usullari. Etiologiyasi, patogenezi, tashxislash algoritmi va klinikasi. Differensial diagnostikasi va xirurgik davolash usullari.</p>
1.17	<p>So‘lak bezlari kasalliklari.</p> <p>So‘lak bezlarining yallig‘lanish kasalliklari. So‘lak - tosh kasalligi. Kichik so‘lak bezlari retension kistalari. So‘lak bezlari xavfsiz o‘smalari. Noodontogen yallig‘lanish kasalliklari. Ularni etiologiyasi, patogenezi, tashxisi, davolash usullari</p>
1.18	<p>Og‘iz bo‘shligi yiringli yallig‘lanish kasalliklari</p> <p>Og‘iz bo‘shligi yiringli yallig‘lanish kasalliklari (periostit). Etiologiyasi, patogenezi, tashxislash algoritmi va klinikasi. Xirurgik davolash usullari. Og‘iz bo‘shligi yiringli yallig‘lanish kasalliklari (odontogen osteomielit).Etiologiyasi, patogenezi, tashxislash algoritmi va klinikasi. Xirurgik davolash usullari.</p>
1.19	<p>Og‘iz bo‘shlig‘ini protezlashga tayyorlash</p> <p>Og‘iz bo‘shlig‘ini protezlashga tayyorlash (lab, til yuganchalari qisqa bo‘lganligidagi operatsiyalar, to‘qimalarning yallig‘lanishga uchragan ortiqcha qismlarini olib tashlash, og‘iz bo‘shlig‘i daxlizi plastikasi) Og‘iz bo‘shlig‘i shilliq kavati va alveolar o‘siqdagi operatsiyalar.</p>
1.20	<p>Noodontogen yallig‘lanish kasalliklari</p> <p>Noodontogen yallig‘lanish kasalliklari (chipqon, xo‘ppoz, saramas, limfadenit) etiopatogenezi, klinikasi, tashxisi, davolash. Ogiz bo‘shligining o‘smasimon xosilalari. Etiologiyasi, patogenezi, tashxisi, davolash usullari</p>
1.21	<p>Dental implantologiya.</p> <p>Dental implantologiyaga kirish. Tish implantatsiyasi tarixi. O‘zbekistonda Dental implantologiyaning rivojlanishi. Dental implantologiyaning rivojlanishiga hissa qo‘shgan olimlar.</p>
1.22	<p>Implantlarning tasnifi.</p> <p>Dental implantologiyada ishlatiladigan materiallar. . Dental implantologiyada ishlatiladigan osteoplastik materiallar. Jag‘ atrofiyasining klassifikatsiyasi, suyaklarni payvandlashga ko‘rsatma va qarshi ko‘rsatmalar</p>
1.23	<p>Yuqori va Pastki jag‘da tish implantatsiyasi</p> <p>Yuqori jag‘da tish implantatsiyasi uchun qo‘shimcha operatsiyalar (sinusni ko‘tarish, suyak tubini qalinlashtirish). Yuqori jag‘da tish implantatsiyasi uchun qo‘shimcha operatsiyalar (pastki alveolyar nervni lateralizatsiya qilish</p>

5. Jarrohlik stomatologiya faniga oid kognitiv ko'nikma darajasi

1.	Quyi kognitiv daraja	<ul style="list-style-type: none"> - Stomatolog atamalar, asosiy kasalliklar ,ularning kechish jarayonlarni bilish; - Kasalliklar to'g'risida to'liq fikrga ega bo'lish hamda tashxislashni o'rganish
2.	Yuqori kognitiv daraja	<ul style="list-style-type: none"> - Kasalliklarni bir-biridan farqlay olish yana dif diagnostika qila olish. - Kasalliklarni davolash chora tadbirlarini to'g'ri belgilab olish va o'tkazish

6. Jarrohlik stomatologiya fanidan test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar

Jarrohlik stomatologiya faniga oid test varianti abituriyentlarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasini, ularning mantiqiy fikrlashini baholaydigan test topshiriqlaridan iborat. Mazkur test topshiriqlarini shakllantirishda amaldagi davlat ta'lim standartlari, stomatologiya fani umumta'lim o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilab ko'rsatilgan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar asos sifatida qaraldi.

Fan	Tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar		Kodi	
Jarrohlik stomatologiya	Xirurgk stomatologiya obyektlar va ularda boradigan jarayonlarni tushunish kompetensiyasi	Xirurgk stomatologiya fan sifatida	Tibbiyot fanlar sistemasini, fanning ilmiy-tadqiqot metodlarini, Jarrohlik stomatologiya fanining rivojlanish tarixi va olimlarning Jarrohlik stomatologiya fani rivojiga qo'shgan hissalarini bilish.	1.1.1
			Yuz-jag sohasi organlarining odam tanasini boshka sistemasi bilan bogliklik daralasiStomatologik kasalliklarTiriklikning tuzilish darajalari, biologik tizimlarning umumiy belgilarini tushunish.	1.1.2
	Yuz-jag sohasi organlarini tizim sifatida		Yuz-jag sohasi organlarini anatomik tuzilishi hakidagi ma'lumotlarni tushunish.	1.2.1
			Yuz-jag sohasi organlarini tuzilish va funksional birligi ekanligini tushunish.	1.2.2
			Yuz-jag sohasi kasalidlarni kechishi bilan bog'liq jarayonlarni tushunish.	1.2.3
			Kasalliklarni immunitet bilan bog'liq jarayonlarni tushunish.	1.2.4

		Yuz-jag organlari sistema sifatida	Yuz-jag sohasi xirurgik kasalliklarining rivojlanish qonuniyatlarini tushunish.	1.3.1
			Yuz-jag sohasi xirurgik kasalliklarining tananing boshqa kasalliklari bilan bog'ligini tushuntirish.	1.3.2
				1.3.3
			Yuz-jag sohasi xirurgik kasalliklarining profilaktikasiga oid bilimlarni tushunish.	1.3.4
	Yuz-jag sohasi xirurgik kasalliklarining patogenezi diagnostikasi va davosi haqida	Yuz-jag sohasi xirurgik kasalliklari	Odontogen yaliglanish kasalliklari xakida ma'lumotlarni bilish va tushunish	2.1.1
			Yuz-jag sohasi jarroxlari . xakida ma'lumotlarni bilish va tushunish	2.1.2
			Neodontogen yaliglanish kasalliklari xakida ma'lumotlarni bilish va tushunish .	2.1.3
			Yuz-jag sohasi xosilalari . xakida ma'lumotlarni bilish va tushunish .	2.1.4
			Yuz-jag sohasi tugma kasalliklari . xakida ma'lumotlarni bilish va tushunish	2.1.5
			Yuz-jag sohasi kasalliklari asoratlari . xakida ma'lumotlarni bilish va tushunish .	2.1.6
	Kognitiv kompetensiya	Mantiqiy fikrlashga asoslangan masaka va topshiriqlarni bajarish	Kasalliklarning turlari, ularni kechishi boshqa kasalliklardan farqlibelgilarini ang'lay olishi.	3.1.1
			Kasalliklarning etiologiyasi patogenezi,uning asoratlarini anglagan holda oldini olish choralarini bilishi zarur.	3.1.2
			Kasalliklarning kechishi, og'irlik darajasi ,kasallikka olib keluvchi sabablar va omillarni bilishi. Zamonaviy tekshiruv usullari va diagnostik asbob uskunalarini bilishi,hamda to'g'ri davo choralarini o'z vaqtida o'tkaza bilishi..	3.1.3

7. Foydalanish uchun tavsiya etilgan adabiyotlar.

1. Azimov M.I., Sadikova X.Q. va xammualiflar. «Ogiz bushligi jarroxligi». “Ilm ziyo” 2019. 223 bet.
2. Azimov M.I. Jarrohlik stomatologiya propedevtikasi- Davlat milliy nashriyoti. Toshkent 2009. 247 bet.
3. Azimov M.I. Yuz-jag' kasalliklari va jarohatlari. Darslik. - Toshkent. Ilm ziyo. 2019 y
4. Gaffarov S.A., Jilonov A.A., Sadikova X.K.. Stomatologiya. O'quv qo'llanma. - Toshkent. Impress media. 2018 g.
5. David At Mitchell, Anastasios N.Kanatas. An Introduction to Oral and Maxillofacial surgery. TextVook. 2015 u.

6. Neelima Anil Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery. Second Edition India JPBMMP Printed at Ajanta 2008 u.
7. Вязмитина А.В., Усевичь Т.Л., Хирургическая стоматология: Практика Feniks. 2006 г
8. Робустова Т.Г. Хирургическая стоматология. Учебник – Москва. Медицина 2003 г
9. Робустова Т.Г., Ромашева И.Ф., Карапетян И.С., и др. Хирургическая стоматология. Руководство – Москва. Медицина 2003 г
10. Шаргородский А.Г. Воспалительные заболевания челюстно-лицевой и шеи. Учебник – Москва. Медицина 2001 г
11. Безруков В.М., Робустова Т.Г. Руководство по хирургической стоматологии и челюстно-лицевой хирургии. Том 2. Москва, Медицина 2000 г
12. Qudratov Sh.Sh. Dental implantologiya asoslari. qo'llanma. -Toshkent.TTA bosmaxonashi.2019
13. Gaffarov S.A., Rizaev J.A., Jilonov A.A., Sadikova X.K. Stomatologiya. quv qullanma. - Toshkent. dars matbuoti. 2018
14. Jilonov A.A., Qudratov Sh.Sh., Yarmuxamedov B.X. Dental implantologiya. Metodik tavsiya. -Toshkent. GF media guruhi. 2008 yil
15. Xasanov Sh.M., Suvonov K.J., Jdanov A.V. Dental implantologiya. Qo'llanma. Toshkent, Ziyonur, 2020 yil.
16. Xasanov Sh.M., Suvanov K.J., Xalmanov B.A. Dental implantologiya asoslari. Qo'llanma. Toshkent, Ziyonur. 2021 yil.
17. Xasanov Sh.M., Sadikova X.K., Suvonov K.J. Dental implantologiya. Elektron darslik. Toshkent 2021

Izoh: Mazkur hujjatga aprobat siya natijalari hamda vakolatli davlat tashkilotlarining tegishli qaror va buyruqlariga asosan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.